

Disleksija – najčešća poteškoća čitanja

Autor: Ana Plazonić prof.

Disleksija se ubraja u specifične teškoće učenja, a odnosi se na poteškoće djeteta u učenju čitanja i razumijevanja pisanog jezika. Disleksija nije povezana s intelektualnim statusom, motivacijom ili ostalim sposobnostima djeteta; česta je kod djece s prosječnom ili natprosječnom inteligencijom. Jedna od najčešćih (vrlo pogrešnih!) zabluda vezana uz djecu s disleksijom jest nedostatak motivacije koja im se pripisuje: „Mogao bi naučiti čitati da se samo malo više potruži ... sigurno je lijen ... a tako je pametan/bistar/inteligentan ...“. Djeca s disleksijom imaju poteškoća sa stvaranjem osnovne povezanosti između slova i pripadajućih glasova, što im zatim značajno otežava sricanje slova i riječi, pisanje i govorenje. Po nekim istraživanjima, oko 20% pripadnika zapadne civilizacije ima neki oblik poteškoća čitanja, a 85% od njih ima disleksiju, koja može široko varirati u svom intenzitetu (od vrlo blage do vrlo intenzivne). Novija istraživanja ukazuju na pojavu disleksije uslijed specifičnosti u strukturi i formiranju mozga, te uslijed načina na koje mozak procesira informacije koje zaprima. U odnosu na ljude bez disleksije, ljudi s disleksijom obrađuju informacije različitim dijelom mozga. Specifični razlog zbog kojeg neke osobe na takav način obrađuju informacije još uvijek je nepoznat, iako se smatra da može jednim svojim dijelom biti uvjetovan i nasljednim faktorima.

Što je disleksija?

U učenju čitanja djeca najčešće koriste tipične vještine dekodiranja: uče prepoznavati kako izgleda pojedino slovo te uz njega uče pripadajući zvuk/glas. Nakon toga počinju učiti kako slova izgledaju i zvuče kada ih se stavi zajedno da oformljuju riječ. Taj nivo učenja se zatim povezuje s učenjem i zapamćivanjem riječi i njihovih značenja te kako oformljuju rečenice.

Dijete s disleksijom obično ima poteškoće sa stvaranjem veze između glasa i slova kojem taj glas pripada, kao i sa stapanjem tih glasova u oformljenu riječ. Ukoliko je djetetu potrebno više vremena da „odglasa“ riječ, to mu značajno otežava čitanje i razumijevanje pročitanih rečenica. Tako se lako može dogoditi da dijete s disleksijom u širem kontekstu rečenice ili odjeljka zaboravi pojedinu riječ i njeno značenje. U nekim slučajevima disleksije, dijete se muči s raspoznavanjem pojedinih glasova (kao što su npr. B i P), ili ima poteškoća u identificiranju točnog poretka slova.

Utvrđivanje disleksije

Sumnja na disleksiju kod djeteta se uglavnom potvrđuje tijekom osnovne škole. U nekim slučajevima, disleksija ne postaje očita sve dok dijete ne postane starije te pokušava učiti gramatiku i sintaksu rečenice, ili čitati duži i složeniji materijal. Mnoga djeca tijekom dužeg perioda vremena ne budu pravilno identificirana kao disleksična. To kod takve djece stvara značajnije poteškoće u čitanju i veliki pad u razvoju samopouzdanja. Zbog takvih razloga, u potpunosti je nužno već tijekom prvih par razreda osnovne škole prepoznati simptome disleksije te odmah započeti odgovarajuće vježbe čitanja odnosno logopedsku terapiju.

Tijekom predškolskog i razdoblja nižih razreda osnovne škole, neki znakovi disleksije mogu uključivati poteškoće s:

- * Učenjem govora
- * Izgovaranjem dužih riječi
- * Rimovanjem

- * Učenjem abecede, dana u tjednu, boja, oblika, brojeva
- * Učenjem čitanja i pisanja vlastitog imena
- * Učenjem veza između slova i pripadajućih glasova
- * Dekodiranjem jednostavnih riječi
- * Točnim korištenjem „b“ i „d“
- * Čitanjem i slovkanjem riječi s točnim redosljedom slova, npr. „sap“ umjesto „pas“
- * Rukopisom i finom motoričkom koordinacijom.

Kod starije djece, adolescenata i odraslih osoba, svi navedeni znaci mogu također još uvijek biti prisutni, uz dodatak da:

- * Čitaju i slovkaju daleko ispod očekivanja za svoju dobnu skupinu
- * Izbjegavaju čitanje i pisanje
- * Su spori u čitanju te pisanim zadacima i testovima
- * Se muče s učenjem stranog jezika.
- *

Disleksiju, kroz detaljni postupak obrade i evaluacije, formalno dijagnosticira stručnjak logopedije/defektologije, najčešće uz usku suradnju sa stručnjacima drugih profila s obrazovanjem i iskustvom u radu s disleksijom (psihologom, pedagogom, učiteljem, dječjim psihijatrom, pedijatrom, liječnikom školske medicine ...).

Negativni učinci disleksije

Dijete s disleksijom u društvu vršnjaka koji čitaju i u tome napreduju može se osjećati „glupo“ i frustrirano jer mu je teško pratiti ih u tome. Kako djeca dolaze u sve više razrede osnovne škole, poteškoće s učenjem i školom mogu se intenzivirati jer čitanje postaje sve važnije u samom procesu učenja. Djeca koja imaju poteškoća s čitanjem vrlo često izbjegavaju čitanje, jer im je teško i stresno te predstavlja stalan izvor intenzivne frustracije. U cijelom tom procesu, dijete i dalje zaostaje u čitanju za svojom dobnom skupinom, te mu se ozbiljno narušava samopouzdanje i slika o sebi.

Kako pomoći?

Ukoliko je disleksija na vrijeme dijagnosticirana, uz stručnu (logopedsku/defektološku) pomoć i podršku dijete može naučiti čitati i razviti strategije koje mu olakšavaju snalaženje u redovitom školskom programu. Funkcioniranje u zahtjevnim školskim uvjetima mu može olakšati i individualizirani pristup u radu, ili pak školski program prilagođen njegovim specifičnim teškoćama učenja i usvajanja gradiva (tzv. prilagođeni program).

Ipak, i uz pravovremenu intervenciju, dijete s disleksijom može doživljavati školu mučnom i teškom. Važno je dijete podržavati i usmjeravati, te mu pružiti prilike da razvije sigurnost u samoga sebe i postane uspješno na područjima osim onog školskog (koje mu predstavlja izvor velike frustracije), kao što su bavljenje sportom, hobiji, različiti interesi, praktične aktivnosti, umjetnost, gluma, glazba ...

Disleksija ne mora biti zapreka djetetovom uspjehu. Umjetnici, sportaši, znanstvenici ... mnogi su bili sposobni postići velike stvari u životu usprkos svojim poteškoćama sa čitanjem. Djeca s disleksijom su pametna i bistra – ona samo uče na drugačiji način. Važno je problem s čitanjem uočiti čim ranije te djetetu pružiti odgovarajuću stručnu pomoć.

Izvor: www.skole.hr